

DE ONDERGANG VAN DE RVS

OPERA IN TWEE AKTES

DOOR

CARLO CONFETTI

LIBRETTO: LEONARDO DA KNOPO

1993

De ondergang van de RVS

Rotterdamsche Opera van vóór den Spoortunnel

Opera in twee aktes

door

Carlo Confetti

Libretto: Leonardo da Knopo

Capelle a/d IJssel en Rotterdam, 1993

Inhoud

- **Eerste akte**
- **Pauze**
- **Tweede akte**
- **Lijst van muziekfragmenten**

Copyright © tekst:

Leo Knoops, Capelle a/d IJssel & Rotterdam, 1993

Copyright © illustraties voor- en achterkaft en in de tekst:

Wim Knoops, privé-collectie, Rotterdam, 2014

De tekst van deze opera, *De ondergang van de RVS*, werd herdrukt in december 2002, als 'Aanhangsel' bij ons kerstverhaal in dat jaar: *Operatie 'Zeemeeuw'* (blz. 69 t/m 74). Daar werd toen als jaar van eerste publicatie '1988' bij vermeld. Dat is niet correct, m.z. '1993'.

Nieuw!

Bijna al onze kerstverhalen en sprookjes zijn sinds kort op internet te vinden. Bezoek onze gloednieuwe website: www.knoops-producties.nl

De nog ontbrekende exemplaren worden het komende halfjaar geplaatst. Medio 2015 zullen dan alle verhalen (en trouwens ook onze overige publicaties) hier digitaal beschikbaar zijn.

Met veel dank aan John Hellewegen te Rhooon voor het bouwen van deze prachtige website.

EERSTE AKTE

1. Ouverture

Het is een prachtige zomerdag. Gerrit Bravenbeek is per trein op weg naar Rotterdam vanuit zijn woonplaats, ergens in Brabant, waar hij zich na zijn vervroegde pensionering heeft teruggetrokken.

In het gebouw van de RVS zal een feestelijke bijeenkomst worden gehouden ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan, waarvoor ook hij, als prominent ex-medewerker, een uitnodiging heeft ontvangen.

In de trein denkt Bravenbeek terug aan zijn mooie tijd bij het befaamde concern. Hij heeft het uiteindelijk tot procuratiehouder gebracht. Zijn goede herinneringen worden een beetje overschaduwd door het feit dat er, vlak voor zijn afscheid, een paar figuren in de directie werden opgenomen waar hij geen hoge dunk van had... Zal dat wel goed gaan? Maar och, wat kan zo'n oud en solide bedrijf eigenlijk overkomen, zelfs met een dubieus figuur als drs. Van Dinskitsteren als president?

En zie eens, als de trein over de Maasbrug dendert, hoe schitterend daar, over het water, het RVS-pand zich bij de SPIDO in het zonlicht aftekent!

Bravenbeek zet resoluut zijn onrustgevoelens van zich af, en verheugt zich over het komende weerzien met het bedrijf en de vele oud-collega's.

Als de ouverture eindigt loopt de trein het Centraal Station binnen. De muziek eindigt niet, zoals bij de meeste ouvertures, in een paar knallende slotakkoorden, maar sterft langzaam weg. Drie zachte maten aan het eind geven aan dat de trein langzaam, langzaam tot stilstand komt, en stopt.

Bravenbeek stapt uit, en staat even later op het Stationsplein. Verheugd kijkt hij om zich heen. Hij is weer terug in Rotterdam!

2. Un' aura amorosa

In een lichte extase loopt Bravenbeek over Weena en Coolsingel. Zijn hart gaat open als hij de zon ziet schijnen op de machtige contouren van de wereldstad. Hij zingt een lyrisch lofdicht op **Rotterdam**, een stad van een overweldigende schoonheid, als je er maar oog voor hebt. Wonderwel past het stadhuis in de nieuwbouw, die bijdraagt aan een internationale allure. Zijn hart zwelt van trots als hij bedenkt dat hij zelf, ook al woont hij nu in Brabant, een zoon van deze stad is.

Vreugdevol vervolgt hij zijn weg langs de Leuvehaven, over de Schiedamse Dijk, en ziet in de verte de vertrouwde letters RVS boven de omringende gebouwen uitsteken.

Nog even, en hij staat op het Willemsplein, en laat zijn blik rusten op de zijgevel van het RVS-pand, waar levensgroot het beroemde logo is aangebracht. Het enige, echte, ouderwetsche, in niet-afgeslankte vorm.

3. Dies Bildnis is bezaubernd schön

Het is het prachtigste logo dat er bestaat. Geen enkele andere maatschappij heeft er zó een. Bravenbeek blijft er even naar kijken, en verzucht dan, dat hij het 't liefst, om te voorkomen dat er ooit iets ergs mee zou gebeuren, van de muur zou halen en mee naar huis nemen. Dan, zo droomt hij, zou het eeuwig van mij zijn... Ja, eeuwig was het dan van mij!

4. Libiamo

In het Bedrijfsrestaurant is het feest in volle gang. De complete directie is er, en niet te vergeten: de directie-secretaresse.

Juist zijn de glazen opnieuw volgeschonken en de president-directeur, Van Dinskitsteren, heft het glas: “Libiamo!” Laat ons drinken en vrolijk zijn, want de zaken lopen uitstekend.

Hij wordt bijgevallen door zijn secretaresse, Leonora van Sneek, een bekwame, integere vrouw, die geheel te goeder trouw meent dat Van Dinskitsteren gelijk heeft, en dat er terecht, bij deze gelegenheid, wel eens flink gefeest mag worden. De gehele directie stemt er van harte mee in. En alle aanwezigen met hen, echter met uitzondering van twee in donkere pakken gestoken, somber ogende figuren, die ieder een zware aktentas bij zich hebben. Zij drinken niets, en nemen geen deel aan de algemene feestelijkheid.

5. Il mio tesoro

De president-directeur, Van Dinskitsteren, houdt een gloedvolle speech: “Amici miei...” Vrienden... De RVS bestaat nu 150 jaar, en nog nooit is het zó goed gegaan. De halfjaarcijfers geven een schitterend beeld. De beleggingen hebben gunstig uitgepakt, en de winstprognoses zijn fantastisch.

Met enorme uithalen schildert hij een groots toekomstbeeld: Nog groter, nog hogere omzetten, nog meer nevenactiviteiten. Het kan niet op!

Bravenbeek luistert verbijsterd toe. Zulk gesnoef heeft hij nog nooit gehoord. Welk een opsnijderij!

Dan valt zijn blik op de twee sombere figuren, en een vage onrust sluipt zijn hart binnen...

6. Damni i colori

De twee uit de toon vallende gasten zijn niemand minder dan Van der Kuylen en Van Putten, twee bekende accountants. Als Van Dinskitsteren klaar is met zijn ophakkerij, vraagt Van der Kuylen het woord: “Damni i colori!” (Wilt u allen even toehoren?)

Als het stil is beginnen beide accountants hun verhaal, en dat is héél anders dan dat van Van Dinskitsteren.

De cijfers zijn in werkelijkheid helemaal niet zo gunstig. Integendeel. De vooruitzichten zijn uitgesproken somber! Er valt even een verbijsterde stilte, en dan:

7. Su Profetessa

Als uit één mond protesteert de directie, met name van Dinskitsteren, juffrouw Van Streek en drs. Raapsteel komen met luchthartige tegenargumenten: Hoe komt u hierbij? De balansen en jaarverslagen spreken toch duidelijke taal? Komkom. Pak u weg met uw ongepaste grappen. Bent u soms beter dan wij op de hoogte?

In koor besluit de directie: Als de zaken volgens u NIET goed gaan, nou, wilt u dat dan wèl even toelichten, zeg!

8. Che gelida manina

Die toelichting komt prompt: Van der Kuylen houdt een afschuwelijk betoog, zwaar van somberheid. De halfjaarcijfers geven een volkomen vals beeld.

Voor de verbijsterde toehoorders komen de onthullingen als een wel zeer koude douche: jarenlang zijn de directie en de Ondernemingsraad, al dan niet opzettelijk, volslagen verkeerd voorgelicht.

Er zijn schokkende beleidsfouten gemaakt; in de onroerend-goed sector hebben zich niet te becijferen stroppen voorgedaan, en er is zelfs sprake van regelrechte fraude.

De werkelijkheid is afzichtelijk: de nabije financiële toekomst is zwarter dan zwart. Er is geen speld tussen te krijgen: De RVS staat op het randje van de afgrond...

9. Tace la Notte

Nadat het onheisduo vertrokken is blijft de eerst zo vrolijke schare feestelingen verslagen achter. Dan neemt, aarzelend, de procuratiehouder Van Sneek het woord, en richt zich tot Leonora van Streek. Bedrukt vertelt hij haar hoe, niet lang geleden, hij een aantal malen voor het dreigende gevaar is gewaarschuwd door het meesterbrein Pieterse, die door de leiding vanwege zijn voortdurende op- en aanmerkingen op het beleid van de directie als een lastige ouwehoer werd beschouwd. Uiteindelijk heeft Pieterse het veld moeten ruimen.

Op dat moment klinkt tot ieders schrik plotseling, op onverklaarbare wijze, vanuit de verte de stem van Pieterse, als een echo uit het verleden, door het Bedrijfsrestaurant. Opnieuw zijn daar de waarschuwingen uit het verleden, maar nu komen ze te laat.

Leonora richt zich dan ontzet tot Van Dinskitsteren: Als dat waar is, heeft ú ons naar de ondergang geleid!

Van Dinskitsteren protesteert woedend: Hoe komt Van Sneek erbij? Is iedereen dan gek? Zo eindigt de eerste akte met een emotioneel hoog oplopend debat tussen Leonora, Van Sneek en Van Dinskitsteren. De laatste probeert zich te rechtvaardigen, Van Sneek weerlegt zijn argumenten, en Leonora tracht wanhopig achter de waarheid te komen. Wie heeft er gelijk? De woordenwisseling eindigt in een heftige climax.

EINDE EERSTE AKTE

PAUZE

Suggestie:

Neemt u gerust de tijd om buiten even de benen te strekken en een blokje om te lopen

TWEEDE AKTE

1. Entr'acte

Een kort muzikaal intermezzo voert ons naar een grote afdeling van de RVS: het Collectieve Bedrijf. Daar werkt, nietsvermoedend van de onheilstijdingen, een goedgegemustte schare nijvere medewerkers.

2. Koor der Medewerkers Collectief

Er is veel werk aan de winkel. Overal liggen stapels mèpjes ter behandeling, maar het humeur der medewerkers is onverwoestbaar. Vrolijk klinkt hun lied: “Chi del gitano il giorni abella,” ofwel: Wie heeft er nog een moeilijk mèpje, ‘k zal ‘t wel verwerken! De telefoons rinkelen, de printers ratelen, de computers zoemen, overal is activiteit.

3. Stride la Vampa

Frieda Slaghekke, vakbonds-kaderlid, stormt de afdeling op en brengt het alarmerende nieuws: Zojuist is tijdens een bijeenkomst van genodigden bekend gemaakt dat de financiële positie van de RVS, ondanks allerlei rooskleurige voorspiegelingen, buitengewoon wankel is. Met van emotie trilende stem slingert zij beschuldigingen in de richting van de leiding. “Kameraden, men heeft ons verraden. Onze banen staan op het spel!”

4. Aria van Alblas

Alblas, de chef van de afdeling, heeft dit al ’n tijdje gevreesd. Zijn gezonde verstand heeft hem al geruime tijd gewaarschuwd: Er is wat loos, en nu, nu is het zo ver. Toch had hij niet vermoed dat ’t zó erg was. Sombor zingt hij: “Il balen del suo sorriso,” ofwel: Ik baal hiervan als een stier.

Men wàs gewaarschuwd, en nu dit. Kunnen we nog iets doen? De Ondernemingsraad misschien? Zijn gepeins eindigt in doffe wanhoop.

5. Aria van Montijn

Plotseling neemt één energiek medewerker, Montijn, het woord. Hij houdt een gloedvol betoog: “Ah si, ben mio...” Met z’n allen kunnen we wellicht wat bereiken. Het zou toch te gek zijn dat onze toekomst door ’n paar ellendelingen op de tocht wordt gezet? Dat dat allemaal zo maar kan!

“La morte a me parra, parra!” Bereid u voor op actie! We zullen de complete directie ter verantwoording roepen... een taak voor onze vertegenwoordigers: de Ondernemingsraadleden. Waar zijn die eigenlijk? Nu we ze nodig hebben zijn ze nergens te bespeuren.

6. Di quella pira!

Andere medewerkers en –sters beginnen te roepen: We hebben de OR niet nodig. Als het er op aankomt laten ze het altijd afweten. Laten we liever zèlf in actie komen!

Montijn springt boven op een bureau en houdt een meeslepende rede: “Di quella pira!” We gaan met z’n allen naar boven en zetten het hele zootje af! Zonder OR! We nemen het recht in eigen hand.

Dit betekent opstand! Revolutie!

Heel Collectief raakt begeistert. Onder oorverdovend wraakgeroep stormt de complete afdeling de trappen op!

7. Treur-aria

Wat volgt is een grote ontuchtering: De directie-afdeling blijkt volkomen verlaten. Allen hebben de wijk genomen, en de RVS aan haar lot overgelaten. Slechts de secretaresse Leonora van Streek is er. In tranen licht zij de situatie toe. Alles lijkt verloren: Het bedrijf aan de rand van de ondergang, de directie gevlucht, en de Ondernemingsraad in geen velden of wegen te bekennen.

Als de laatste tonen van haar droeve klacht zijn weggestorven gebeurt er iets waar niemand meer op gerekend had. De deuren worden plotseling met kracht opengekwaakt en... mijn hemel!

8. De Ondernemingsraad

Allemachtig! De Ondernemingsraad marcheert op volle oorlogssterkte onder krijgshaftig gezang naar binnen! Laat ons maar eens even! Hier gaan wij eens krachtig ingrijpen! Allen krijgen nieuwe hoop. Valt er nog iets te redden? Enthousiasme maakt zich weer van iedereen meester, hoewel, enkelen houden het hoofd koel en geloven weinig van al deze bombastische geluiden. Het klinkt allemaal erg vervaarlijk, maar zijn er nog wel praktische mogelijkheden? Helaas krijgen deze pessimisten gelijk.

9. Aria van Van Knoert

Terwijl de OR nog dreunend staat te zingen is door een zijdeur een onopvallende meneer met een brillette en een keurige map met bescheiden binnengekomen. Hij groet allen vriendelijk en stelt zich voor als Giovanni van Knoert, bijgenaamd de Vogelvanger, vanwege het feit dat hij, als vertegenwoordiger van de Raad van Bestuur van Nationale-Nederlanden, altijd belast wordt met fusies en (vooral) overnemingen!

Ook de RVS is zojuist overgenomen, zo deelt hij opgewekt mede. Er was niets meer aan te doen en het was voor uw bestwil. Slechts een handjevol medewerkers zal worden ontslagen, en alle dames, vooral de knappe, mogen blijven. Wellicht, zo besluit hij, is er een héle mooie bij: daar wil ik dan wel mee trouwen. Wordt zij mijn vrouw, en ik haar man!

10. Voi Che sapete

Frieda Slaghekke, vakbonds-kaderlid, reageert woedend: Vanaf het begin hebt u dit geweten! Er is een smerig spel gespeeld. De RVS is verkocht aan een grote ziellose verzekeringsfabriek, waar wij slechts onpersoonlijke nummers zullen zijn. Alleen topkaderleden zullen er wel weer beter van worden. Een stel onbekwame patzers en fraudeurs zit van ons geld nu op de Canarische Eilanden, en nu komt hier een of andere dikdoener vrouwonvriendelijke opmerkingen maken!

11. Dalla sua pace

Nu acht de procuratiehouder Van Sneek het tijd om in te grijpen. Met een vijandige houding is niemand gebaat. Zelf ziet hij in gedachten een zetel in de Directie in het verschiet. Daarom neemt hij het woord en houdt een verzoenende rede: vrede in KWS! De RVS is verloren, maar daarom niet getreurd. Laten we het oog op de toekomst gericht houden en er het beste van maken. Leg u neer bij het onvermijdelijke, en laat de vrede in uw harten terugkeren!

12. Je crois d'entendre encore

Nu is alles voorbij. Door het verlaten RVS-pand dwaalt, geheel alleen, Bravenbeek rond. Hoewel er niemand meer is meent hij nog overal geluiden en stemmen uit het rijke, maar nu afgesloten, verleden te horen. Achter de bureaux meent hij af en toe zelf zijn vroegere collega's nog te zien zitten. Maar het zijn zinsbegoochelingen. Nooit zal hier meer één polis worden uitgeschreven.

Weemoedig loopt hij door de uitgestorven vertrekken via het ingewikkelde gangenlabyrint. Uiteindelijk moet hij afscheid nemen. Alles wat rest van de RVS is een herinnering. Dat is ook het laatste woord van de opera: "Un souvenir..."

13. Largo

Terwijl Bravenbeek naar buiten loopt lijkt het gebouw nog één keer tot leven te komen. Er klinkt rond- en om hem heen muziek op. Het is onmiskenbaar het Largo van Händel. De muziek blijft hem vergezellen als hij weer buiten is op het Willemsplein. Zonder nog eenmaal om te kijken vervolgt Bravenbeek zijn weg. Een tijdperk is afgesloten. Om met de dichter Bloem te spreken: "Voorbij, en, o God, voorgoed voorbij!"

EINDE

De ondergang van de RVS

Rotterdamsche Opera van vóór den Spoortunnel

Eerste akte (muziek)

1. Ouverture

Ouverture “Coriolanus” – Beethoven

2. Un’ aura amorosa

Così fan tutte (1e akte) – Mozart

3. Dies Bildnis ist bezaubernd schön

Die Zauberflöte (1e akte) – Mozart

4. Libiamo ne’lieti calici

La Traviata (1e akte) – Verdi

5. Amici miei... Il mio tesoro

Don Giovanni (2e akte) – Mozart

6. Dammi i colori... Recondita armonia

Tosca (1e akte) – Puccini

7. Su Profetessa

Un ballo in maschera (1e akte) – Verdi

8. Che gelida manina

La Bohème (1e akte) - Puccini

9. Tace la notte + Terzet

Il Trovatore (laatste deel 1e akte) – Verdi

Tweede akte (muziek)

1. Entr’acte

“Jupiter” uit De Planeten – Holst

2. Koor der Medewerkers Collectief

Zigeunerkoor uit Il Trovatore (2e akte)

3. Stride la Vampa

Aria van Azucena uit Il Trovatore (2e acte) - Verdi

4. Aria van Alblas

Graaf Luna in eveneens 2^e akte Il Trovatore

5. Aria van Montijn

Manrico in 3^e akte van Il Trovatore

6. Di quella pira

Beroemd slotgedeelte 3^e akte Il Trovatore

7. Treur-aria

Il Trovatore (4^e akte)

8. De Ondernemingsraad

Soldatenkoor uit Faust – Gounod

9. Aria van Van Knoert

Die Zauberflöte (1^e akte) – Mozart

10. Voi Che sapete

Le Nozze di Figaro (2e acte) – Mozart

11. Dalla sua pace

Don Giovanni (1e akte) – Mozart

12. Je crois entendre encore

De Parelvisers (1e acte) – Bizet

13. Largo

Largo uit Xerxes – Händel

1993